

Men vad är egentligen det digitala fotografiet, är det filen eller är det utskriften?

Det är filen, alltså ettorna och nollorna som utgör den digitala bilden. Men som i fallet med analog fotografi tänker vi oftast på den positiva bilden, den som man står med i sin hand, när man använder begreppet digitalt fotografi.

I de flesta fall är de utskrifter som görs från digitala filer ett tryck. De ska förvaras under samma förhållanden som andra arkivalier så att vi säkerställer att bläck och papper bevaras så länge som möjligt.

Standardiserade lösningar

I det stora virrvarr av råd som man får när man ställer frågor om hur man ska förhålla sig till förvaring av digitalt material, finns det ofta flera vägar att välja och det är lätt att göra fel.

Utvecklingen på området går snabbt och det är därför viktigt att använda sig av standardiserade lösningar och att man ständigt migrerar och konverterar materialet. Det är också viktigt att man följer med i utvecklingen på området. Det pågår för närvarande intressanta studier om långtidsarkivering av digitalt material på bland annat Kungl. Biblioteket, Riksarkivet och Statens ljud- och bildarkiv. ■

LITTERATURLISTA

Palm, Jonas och Johansson, Torsten.

Kortboken. Handbok för hantering och vård av äldre och samtida fotografiskt material. Fotosekretariatet vid Nordiska museet 1995.

Reilly, James M.: **Care and Identification of the Nineteenth Century Photographic Prints**, Kodak, 1984.

Ritzenthaler, Mary Lynn, Vogt-O'Connor, Diane, with Zinkham, Helena, Carnell, Brett, Peterson, Kit: **Photographs: Archival Care and Management**. 2006.

Wilhelm, Henry with contributing author Brower, Carol: **The Permanence and Care of Color Photographs: Traditional and Digital Color Prints, Color Negatives, Slides, and Motion Pictures**. 1993.

TEXT: Torsten Johansson
torsten.johansson@kb.se

Supportresa

- Om du tappar bort den här så halshugger jag dig säger mannen jag möter, strax efter att vi landat på Sarajevos flygplats.

Detta i samband med att han ger mig en ID-bricka av plast märkt *EUFOR Unescorted visitor*. Anledningen till hans dramatiska ord är att brickan är värd 100 000 kr utanför Campen.

Vi är på väg till Camp Butmir, centrum för EU:s militära närvaro i Bosnien-Hercegovina. Här ska jag, som arkivarie, under en arbetsvecka stödja den svenska delen av EUFOR, EU-styrkan som är här för att driva Operation Althea, med arkivtjänst inför utvecklingen av det svenska styrkebidraget.

Den svenska kontingenten

EUFOR, EU-styrkan, tog över ansvaret att upprätthålla stabilitet i samt övervaka utvecklingen i Bosnien-Hercegovina efter SFOR, en NATO-ledd styrka, som tog över efter IFOR, som tog över efter UNPROFOR, en FN-styrka, som verkade här innan området var någorlunda stabilt; det vill säga, när det var fullt krig.

Personal från den svenska försvarsmakten har verkat här under hela denna tid uppdelat på två så kallade missioner, vilka på utlandsstyrkespråk benämns BA och EB.

BA, den första missionen verkade här fram till 1999 och hade allehanda uppgifter. Deras efterlämnade arkiv är nu förtecknat och levererat till Krigsarkivet.

EB är den mission som undertecknad är i Bosnien för att utveckla. Den har främst haft uppgifter inom logistikområdet samt under det senaste året även inom LOT-verksamhet. LOT står för Liaison Operation Team och kan enklast förklaras med "Övervakning av vad som händer i regionen samt kontakt med olika intressenter i samhället."

Det råder fotoförbund där Rikard Friberg

Improviserat ordnarrum

Sverige har haft två LOT verksamma i Bosnien, en i Doboj och en i Prinjavor. Sammanlagt består den styrka som ska utvecklas och vars arkiv jag ska förteckna och sända till Sverige av dessa två enheter och en logistikfunktion placerad i Sarajevo.

De lokaler som disponeras av den svenska kontingenten på Camp Butmir är mycket begränsade och det utrymme som kan användas som ordnarrum under min vistelse får därför improviseras fram; Det blir en bastu med tillhörande relaxavdelning. Här bygger vi tillsammans upp en bas för arkivtjänsten och förvarar alla handlingar som ska vidare till Sverige.

Med bil går sedan turen till de två hus som disponeras av de svenska LOT-enheterna.

Doboj och Prinjavor

På de svenska enheterna i Doboj och Prinjavor har man tolkat de arkivinstruktioner man fått på mycket olika sätt.

Den ena enheten har mycket nitiskt diariefört och skrivit ut alla inkommande och utgående handlingar, samt ord-

till styrkor i Bosnien

arbetade, men de här bilderna tog han på vägen till de två LOT-enheterna i Doboij och Prinjavor. Kyrkan är en serbisk-ortodox kyrka.

nat dessa i pärmar av märket Donau (rekommenderas ej; dåligt nitade). Det papper man använt vid utskrift är dock vad man på plats kallar "Yx-papper"; det vill säga lokalt inköpt papper av okänd kvalitet. Jag gör dock bedömningen att det bör kunna jämföras med svenskt åldringsbeständigt papper. Ibland får man helt enkelt se mellan fingrarna.

Yxa som kodord

Att benämna ting med förledet "Yx" kommer föröfrigt från de tidiga svenska FN-missionerna i Kongo och mellanöstern där man använde yxa som kodord för de lokalt boende. Detta uttryck har fastnat i utlandsstyrkespråket och fått allehanda betydelser; en person som varit på många missioner i utlandet benämns följaktligen som "en gammal yxa".

Den andra enheten har däremot tolkat arkivinstruktionen på annat sätt och därifrån kan vi enbart hämta en mycket liten mängd handlingar. Mer kanske kommer senare. Frustrerande för en arkivarie, men efter att ha arbetat mot den svenska Utlandsstyrkan i några år så är man van.

Sent på kvällen är vi i alla fall tillbaka på Camp Butmir i Sarajevo för att låsa in vår fångst och dagen efter börjar arbetet med att ordna, förteckna och packa handlingar.

Ordningsarbetet

Nästkommande dag för med sig ganska ordinärt ordnings- och förteckningsarbete. Handlingar ska rensas från gem och pärmregister av plast, paketeras i arkivboxar, märkas och förtecknas.

Handlingsfloran är egentligen ganska lik en vanlig enhet inom Försvarsmakten i Sverige.

Det finns inkommande och utgående skrivelser, diarium förda för hand eller i Excel-ark (det finns inget diarieföringsprogram som är anpassat för Utlandsstyrkan), olika typer av ekonomihandlingar, krigsdagböcker etcetera.

Den svenska enheten i Bosnien är ganska liten; på större enheter utomlands är handlingsfloran något bredare.

Hemsändning

När arbetet väl är klart packas handlingarna och väntar sedan på hemsändning.

Den sista perioden av resan används till att meddela personalen hur de ska göra med de handlingar som måste finnas med ända till avvecklingens sista dag.

När sedan arkivet väl har anlänt till Uppsala Garnison, där centralarkivet för Utlandsstyrkan finns, kommer det sammanfogas med tidigare hemsända arkiv från EUFOR-missionen i Bosnien, för att slutligen etiketteras och levereras till Krigsarkivet.

Och som ni kanske redan har räknat ut; Jag lyckades hålla reda på mitt ID-kort och undgick halshuggning. I alla fall för den här gången. ■

Fotnot: Rikard Friberg är arkivarie inom FMLOG ArkivE vid Uppsala Garnison samt doktorand i Etik vid Uppsala Universitet. Detta är hans tredje supportresa till svenska styrkor på Balkan.

För mer information om verksamheten i Bosnien se EUFOR Operation Althea – www.euforbih.org

TEXT: Rikard Friberg
reverend_freemountain@yahoo.se